

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Jacek Kościelniak

Warszawa, dnia 15 października 2009 r.

Pan
Cezary Grabarczyk
Minister Infrastruktury

KKT-410-06-01/2009
P/09/095

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli - Departament Komunikacji i Systemów Transportowych – przeprowadziła w Ministerstwie Infrastruktury (zwanym dalej MI)¹ kontrolę *Zatrudnianie osób niepełnosprawnych w administracji publicznej*. Kontrolą objęto lata 2005-2009 (3 kwartały).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokóle kontroli, podpisanym w dniu 1 października 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Panu Ministrowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli, pozytywnie ocenia - pomimo stwierdzonych nieprawidłowości - działalność MI w zbadanym obszarze. Ocena ta wynika z następujących ustaleń:

1. Składka na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) była planowana rzetelnie i terminowo odprowadzana.
2. Respektowane były prawa zatrudnionych w MI osób niepełnosprawnych dotyczące zarówno czasu pracy, urlopów, jak i przerw w pracy. Istniały natomiast pewne bariery utrudniające korzystanie z sanitariatów osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich.
3. Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w MI w okresie objętym kontrolą, odbiegał od wielkości przewidzianej w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych² (zwanej dalej Ustawą).

¹ Wcześniej Ministerstwo Transportu oraz Ministerstwo Transportu i Budownictwa.

² Dz. U. z 2008 r. nr 14, poz. 92 ze zm.

Podstawę powyższej oceny ogólnej stanowią następujące oceny szczegółowe:

1. Pozytywnie oceniono zarówno planowanie, jak i terminowość dokonywania wpłat składek na PFRON. Kwoty wpłat na PFRON ustalane były prawidłowo³, a przy sporządzaniu deklaracji miesięcznych wpłat oraz obliczaniu wysokości należnej składki, uwzględniano ustawowy wskaźnik wzrostu zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

W latach 2005-2007 MI skorzystało z prawa do zmniejszenia obowiązkowych wpłat na PFRON. Skutkowało to obniżeniem kwoty należnej wpłaty odpowiednio w 2005 r., w wysokości 257,27 zł; w 2006 r.- 272,37 zł i w 2007 r. - 399,56 zł. W kolejnych latach MI nie otrzymało informacji (o której mowa w art. 22 pkt. 7 Ustawy) uprawniającej do obniżenia obowiązkowej składki na PFRON⁴ i nie skorzystało z tego prawa.

2. Pozytywnie ocenione zostały działania MI w zakresie przestrzegania praw zatrudnionych osób niepełnosprawnych odnoszące się do czasu pracy, urlopów oraz przerw w pracy.

W MI wg stanu na dzień 30 września 2009 r. zatrudnionych było na podstawie umowy o pracę 8 osób niepełnosprawnych, w tym 6 z umiarkowanym i 2 z lekkim stopniem niesprawności. Z ustaleń kontroli oraz z wyników 6 ankiet wypełnionych przez zatrudnione w Ministerstwie osoby niepełnosprawne⁵ wynika, że prawa tych osób były przestrzegane przez pracodawcę. Nie występowały też bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych, w budynkach zarządzanych przez MI.

Pozytywnie ocenione zostały też działania Ministerstwa, w zakresie usuwania barier architektonicznych utrudniających poruszanie się osobom niepełnosprawnym po budynkach MI. W Ministerstwie w tym celu, zrealizowano szereg zadań inwestycyjnych. Zadania te dotyczyły:

- zamontowania platformy w budynku A, w wyniku czego usunięta została przeszkoda uniemożliwiająca bezkolizyjny przejazd osobom na wózkach inwalidzkich;
- budowy pochylni dla osób niepełnosprawnych przy budynku B, w wyniku czego ułatwione zostało wejście dla osób z niesprawnością ruchową;
- dostosowania jednego z trzech dźwigów osobowych dla osób niepełnosprawnych w budynku B⁶, co umożliwiło samodzielne poruszanie się po obiekcie osobom poruszającym się na wózku oraz niewidomym;
- przebudowy schodów przed głównym wejściem do MI, przez co ułatwione zostało wejście do budynku dla osób z niesprawnością ruchową;
- zamontowania bariery na schodach przed głównym wejściem do MI, co umożliwiło bezpieczne wejście do budynku również osobom niepełnosprawnym.

³ Na podstawie regulacji zawartych w art. 21 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

⁴ Zgodnie z art. 22 *ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2008 r. nr 14 poz. 92 tekst jednolity), obowiązkowe wpłaty na PFRON, ulegają obniżeniu z tytułu zakupu usług lub produkcji pracodawcy zatrudniającego co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy osiagającego wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości co najmniej 10% oraz pod warunkiem otrzymania informacji o kwocie obniżenia wpłaty.

⁵ Jedna osoba przebywała na urlopie macierzyńskim a druga na zwolnieniu lekarskim.

⁶ Wartość robót i dźwigu w pełni dostosowanego dla osób niepełnosprawnych (odpowiednio oznakowanego) - wyniosła 263 520 zł.

Na realizację wymienionych wyżej zadań inwestycyjnych MI wydatkowało w latach 2004 - 2008 kwotę 988,1 tys. zł. Pomimo znacznego zaangażowania inwestycyjnego w celu usuwania barier architektonicznych, w budynkach Ministerstwa występowały pewne bariery dla osób niepełnosprawnych. Dotyczyło to w szczególności niedostosowania sanitariatów do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W toku kontroli stwierdzono, że w budynkach B i C nie jest możliwe dostosowanie żadnego pomieszczenia higieniczno-sanitarnego do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Wejścia do pomieszczeń toalet mają bowiem szerokość 80 cm i ze względów konstrukcyjnych (pomieszczenia usytuowane są pomiędzy szymbem dźwigowym a ścianą nośną) nie jest możliwe ich poszerzenie do min. 90 cm⁷.

Ponadto, powierzchnia istniejących toalet w budynkach B i C uniemożliwia również spełnienie istotnego wymagania określonego w przepisach techniczno-budowlanych, zawartych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁸, tj. zapewnienia przestrzeni manewrowej o wymiarach co najmniej 1,5 x 1,5 m.

3. Ustalenia kontroli wskazują, że w okresie objętym kontrolą wzrósł w MI procentowy wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych (z 0,27% w 2006 r. do 0,80% w 2008 r.). Wskaźnik ten odbiegał jednakże od wielkości przewidzianej w Ustawie⁹, tj. 6%. W rezultacie tego stanu wzrastała m.in. wysokość wpłat realizowanych przez Ministerstwo na PFRON (w latach 2005 – 2008 nastąpił wzrost o 215 %). Podejmowane przez Biuro Dyrektora Generalnego MI działania zmierzające do zwiększenia zatrudnienia w MI osób niepełnosprawnych, prowadzone były w ograniczonym zakresie i były mało skuteczne. Działania te sprowadzały się do współpracy z Urzędem Pracy miasta stołecznego Warszawy, w ramach której corocznie podpisywane były umowy zarówno w sprawie odbywania staży, jak i przygotowania zawodowego. W 2006 r. została zawarta też umowa z Powiatowym Urzędem Pracy w Otwocku, w ramach której osoba niepełnosprawna (w ramach stażu) nabywała umiejętności praktyczne. Nieskuteczne były natomiast podjęte w 2008 r. rozmowy z firmą ATJ LINGWISTA w sprawie zorganizowania (wspólnie z firmą) bezpłatnych praktyk zawodowych dla osób bezrobotnych z lekkim stopniem niesprawności.

Ponadto ustalono, że MI nie stosowało w ogłoszeniach o zatrudnianiu na wolne stanowiska pracy, zapisów zachęcających osoby niepełnosprawne do udziału w prowadzonym naborze. Na możliwość zamieszczania tego rodzaju ogłoszeń wskazywała m.in. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów¹⁰. Stwierdzono także, iż w latach 2005-2009 (3 kwartały) Ministerstwo Infrastruktury nie współpracowało w zakresie polityki zatrudnienia z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

⁷ Wymagana minimalna szerokość wejścia do pomieszczenia toalety umożliwiająca poruszanie się na wózku inwalidzkim osoby niepełnosprawnej.

⁸ Z dnia 15 kwietnia 2002 r. § 86.

⁹ Z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

¹⁰ Biuletyn Informacji Publicznej Rady Ministrów i Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

Przedstawiając Panu Ministrowi powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Zaktywizowanie działań na rzecz zwiększenia zatrudniania osób niepełnosprawnych.
2. Dostosowanie urządzeń sanitarnych w MI dla potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pana Ministra o przedstawienie, w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach na rzecz realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Ministrowi prawo zgłoszenia na piśmie do Kolegium NIK umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania uchwały Kolegium NIK.

Z poważaniem

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Janusz', written in a cursive style.